

Utrecht, 12 oktober 2020
Betreft: Notaoverleg AOW-onderwerpen
Behandeld door: Hagar Roijackers, hagar.roijackers@kbo-pcob.nl

Ringwade 67
3439 LM Nieuwegein
t 030 – 3 400 600
e info@kbo-pcob.nl
i www.kbo-pcob.nl

Geachte heer, mevrouw,

Op donderdagavond 15 oktober houdt uw commissie een [nota-overleg over AOW-onderwerpen](#). Op de agenda staan drie zaken die ons als grootste seniorenorganisatie zeer aan het hart gaan: de onderbenutting van ouderendomsregelingen, de beleidsdoorlichting AOW en het AOW-tekort bij Surinaamse Nederlanders.

We vragen u zich in te spannen voor:

- het automatisch toekennen van de AIO
- het onverkort in stand houden van de AOW
- het aanvullen van het AOW-tekort bij Surinaamse ouderen

Automatische toekenning AIO

Senioren weten niet altijd waar ze recht op hebben, durven er geen gebruik van te maken, of vinden dat ingewikkeld om te doen. Onderbenutting van regelingen is een onderwerp waarmee KBO-PCOB goed bekend is. Uit onderzoek in 2018 blijkt dat zo'n 230.000 senior-huishoudens 'geld te laten liggen'¹ door het niet aanvragen van huur- en zorgtoeslag. Ook de onderbenutting van de AIO kennen we als hardnekkig probleem. Als seniorenorganisatie doen we wat we kunnen om senioren te informeren en te helpen. Zowel via onze landelijke communicatiemiddelen (ons ledenblad bereikt 700.000 senioren), als via onze afdelingen, belastinghulp en vrijwillige ouderenadviseurs. We namen deel aan het rondetafelgesprek in uw Kamer op 3 juni 2019, en schreven een position paper².

Het kabinet lijkt nog steeds schroom te voelen om de AIO automatisch toe te kennen. Het wordt gezien als een 'laatste redmiddel' indien de voorlichting senioren niet bereikt of over de streept trekt. Maar na vele tientallen jaren in de frontlinie kunnen we stellen: die automatische toekenning is absoluut nodig. Tegen de schaamte van senioren kun je voorlichten wat je wilt, maar er zal een groep blijven die zich beschroomd of onzeker blijft voelen. Op basis van de inkomens- en vermogensgegevens van deze huishoudens is allang bekend dat er financiële noodzaak is tot ondersteuning (we kunnen de verhalen over armoede met u blijven delen³). Neem dan ook de laatste stap en zet het kabinet aan tot deze automatische toekenning. De senioren zelf zullen u – in stilte – dankbaar zijn.

¹ <https://www.kbo-pcob.nl/nieuws/honderdduizenden-senioren-lopen-risico-geld-te-laten-liggen/>

² <https://www.kbo-pcob.nl/wp-content/uploads/2019/06/Arme-ouderen-position-paper.pdf>

³ <https://www.kbo-pcob.nl/wp-content/uploads/2017/08/kbo-boekje-ouderen-doorbreken-de-stilte.pdf>

AOW: onverkort in stand houden

De AOW is een grote verdienste binnen onze verzorgingsstaat. Deze eerste pijler van de oudedagsvoorziening zorgt voor een financiële basis waardoor Nederland gelukkig relatief weinig armoede kent bij ouderen onder de 85 jaar (in de oudste leeftijdsgroep komt armoede wel vaker voor⁴, meestal door stijgende zorgkosten). Nu er Tweede Kamerverkiezingen aankomen, zie je dat er gekeken wordt naar besparingsmogelijkheden. Hoewel de AOW onmiskenbaar opgeteld een flinke begrotingspost omvat (voor de ontvanger is het bedrag dan weer geen vetpot), is er ons veel aan gelegen om de voorziening, inclusief jaarlijkse indexering, recht overeind te houden. We kunnen u verzekeren dat er bij de 3,2 miljoen gepensioneerden in Nederland geen enkel begrip zal zijn als er wordt “gemorreld aan de AOW”.

Dit geldt ook voor de meeste van de opties die zijn meegenomen in de beleidsdoorlichting: de afbouw van de dubbele algemene heffingskorting, het afschaffen van de IOAOW, het volledig afschaffen van de partnertoeslag, het gelijktrekken van leefvormen en individualisering van de AOW. Deze opties leiden in de meeste gevallen tot een negatief inkomenseffect en toenemende verschillen.

KBO-PCOB acht alleen de optie ‘standaard duurzaam gescheiden leven bij zorgopname’ wenselijk. Daarmee gaat het bedrag naar 70% AOW (en geen 50%), het niveau van een alleenstaande AOW-gerechtigde. Dit geeft voor veel oudere paren duidelijkheid en rust. Wel moet goed gekeken worden naar wat dit betekent voor de eigen bijdragen Wlz (immers een hoger inkomen, dus naar een hogere tariefgroep); het mag niet alsnog leiden tot een inkomensval.

KBO-PCOB is overigens blij dat de inkomensafhankelijke AOW niet als beleidsoptie uitgewerkt, omdat het indruist tegen het beginsel van AOW als basis van ons pensioenstelsel.

Aanvullen AOW-tekort Surinaamse ouderen

KBO-PCOB dringt er bij u op aan dat u rekening houdt met de financiële gevolgen van het AOW-gat waarin de circa 31.000 Surinaams-Nederlandse ouderen zich bevinden, omdat ze een belangrijk deel AOW-opbouw missen. Bestuurders uit grote steden zoals Amsterdam en Rotterdam vragen hier ook om. KBO-PCOB waardeert het dat de minister heeft laten onderzoeken of het tekort gecompenseerd gaat worden. Omdat dit juridisch niet mogelijk blijkt te zijn voor de specifieke groep met een Surinaamse achtergrond, zou een generieke compensatie de Nederlandse staat 76 miljard euro kosten. Een dergelijke maatregel is natuurlijk niet proportioneel. Er zal uit een ander vaatje getapt moeten worden. Automatische toekenning van de AIO (zie hiervoor) is een belangrijke eerste maatregel. Waarbij we er wel op wijzen dat de AIO ligt ónder het niveau van de AOW. Rondkomen van alleen AOW, zo weten we onder meer uit eigen koopkrachtonderzoek onder onze leden⁵, is niet gemakkelijk. Boven de 70 jaar nemen de zorgkosten toe, terwijl je niet je inkomen “even” kunt aanvullen met inkomsten vanuit betaald werk. Linksom of rechtsom, voor het AOW-gat van Surinaamse ouderen moet een solide oplossing komen. Nu de weg van de automatische toekenning is afgesloten vanuit de juridische studie, zal er opdracht moeten worden gegeven tot onderzoek naar welke mogelijkheden er (voor het Rijk, en/of gemeenten) wél zijn om deze groep recht te doen en hen te beschermen tegen armoede.

Met vriendelijke groet,

Marcel Sturkenboom, directeur KBO-PCOB

⁴ <https://www.nu.nl/geldzaken/5987014/kans-op-armoede-het-grootst-voor-kinderen-en-negentigplussers.html>

⁵ <https://www.kbo-pcob.nl/geldzorgen>